

Szakmai beszámoló

„Generációs-híd program – Beszélgetés a múlttól” tevékenység

Előzmények

Projekt adatai:

Kedvezményezett	Alsómocsolád Község Önkormányzata
Projekt címe	Mintaprogram a minőségi időskorért
Projekt azonosítója	HU11-0005-A1-2013
Projekt kezdő időpontja	2016.05.02.
Projekt tervezett befejezése	2017.04.30.
Konzorciumi partner	Őszi Fény Alapítvány

Az Alapítvány Alsómocsoládért szervezet és az Őszi Fény Alapítvány 2016. június 02-án Vállalkozási szerződést kötött a „Generációs-híd program – Beszélgetés a múlttól” tevékenység keretében ellátandó feladatokra. A Vállalkozó részéről a kapcsolattartásra kijelölt személy: **Dávidné Varga Rózsa kuratóriumi elnök.**

Teljesítési időszak: 2017. január 01. – 2017. január 31.

Hagyományainkat megidézve – Aratás, szüret

Helyszín: Őszi Fény Idősek Otthona
7345 Alsómocsolád, Rákóczi u. 74.

Időpont: 2017. január 27.

Elvégzett tevékenység:

Aratás

Az aratás a nyár csúcspontja volt. A kalászban lévő búzaszemekből pörölték a lisztet, ami pedig elengedhetetlen összetevője a kenyérnek. Régen a legfontosabb paraszti munka az aratás volt. Imádkoztak, hogy ne essen az eső, jó idő legyen, hogy az egész évi gürcölésnek meg legyen a gyümölcse, a mindennapi kenyér alapanyaga. A gazdák aratómunkásokat fogadtak fel.

Az aratás 60-70 évvel ezelőtt nagy összefogást igényelt, és kézi erővel történt a munkálatok majdnem teljes egésze. A betakarítás idején használt eszközöket megáldatták, a munka megkezdése előtt kinn a földön imádkoztak a bőséges termésért. Általában a családok, rokonok összefogtak, és egymásnak segítve takarították be az éppen aktuális gabonát. Férfiak arattak, a nők kévét kötöttek.

Azután ezeket a kévét lovaskocsin behordták az adott gazda házához, ahol a falu cséplőgépén kiverették a szemet. Mindenkinek meg volt a feladata, ki adagolt ki elszedett. A kihulló szalmát kazalba rakták.

Nagyon erősen poros munka volt, de aki kibírta vakaródzás nélkül, az egy idő után már nem is érezte a por, csípő hatását.

A cséplőgépet egy fő kezelte folyamatosan, és ő irányította az éppen aktuális családtagokat, hogy mit és hogyan kell csinálni. Az évek során kialakult mindenhol, hogy kinek mi a szerepe az aratásban.

Gyerekek bizonyára élvezték a cséplőgép megmászását, ugyanakkor kemény munka folyt részükről is.

Amikor egy család földjén végeztek, behordták a gabonát, és kicsépelelték. A szalmát kazlakba hordták.

Kemény és fárasztó munka volt ez. Napokig eltartott egypár hektár levágása, cséplése, kazlazása. Sok ember munkáját igényelte, de ugyanakkor közösségépítő szerepe is volt. Aratás jó kedvben zajlott. Aratás végeztével pedig mulattak megünnepelték a bőséges termést, sikeres betakarítást.

A munka vége pedig örömműnnepnek számított.

Ilyenkor szokás volt aratókoszorú készítése, amit a legtöbb helyen karácsonyig is megőriztek. Napjainkban ezek a hagyományok kihalófélben vannak, mindössze néhány hagyományörző rendezvényen, aratóbálon elevenítik fel. Manapság, teljesen gépesített a termény betakarítás. Hatékonyabb, gyorsabb, és kevesebb ember munkáját veszi igényben. Régen minden család gazdálkodott, korunkban viszont csak pár gazda műveli azokat a földeket amelyen egykoron elődeink izzasztó munkával gazdálkodtak.

Szüret

Régen a szüret társas eseménynek számított, amelyre egy egész éven át emlékeztek és készültek a családok. Akkoriban ez egy egész közösség - falvak, szőlőhegyek - közös ünnepe volt, amelyet a nap végén mulatságok zártak.

Szüret idején még a törvénykezés is szünetelt. Igazi sátoros ünnep volt a szüret, melyre még az idegen földön vitézkedő emberek is hazatértek. Kihagyhatatlan esemény volt, a társadalmi élet fontos része, s nem utolsósorban az ismerkedés egyik fontos színtere. A tánc, a mulatozás mellett természetesen nem maradhatott el a borozgatás sem. Ennek aztán gyakran lett következménye kisebb-nagyobb verekedés, amely azonban egyáltalán nem volt szokatlan és különösebben megbotránkoztató történés, enélkül nem is múlhatott el igazi szüreti mulatság.

Hagyományosan zajkeltéssel indult a szüret, riogatással, vagy pisztolylövésekkel. Csak eztán indult a munka. A lányok, asszonyok voltak a szedők, akik vidékenként változó gyűjtőedénybe - vödör, kézi puttony, kosár, sajtár - szedték kacorral (szőlőmetsző késsel) a szőlőt. Ők kiabáltak aztán a puttonyos legényeknek, férfiaknak, akik - az akkor még fából

készült - puttonyba gyűjtötték a szőlőt. A szemeket préselés előtt összezúzták, ezután indult a tulajdonképpeni borkészítés. Természetes volt, hogy a munka alatt vidám énekszótól, viccektől volt hangos a vidék.

A nap végén a szüretelők szüreti koszorút vittek a vállukon, amely szőlőfürtökből, búzával, szalagokkal díszített koszorú volt. Régen a földesúr kapujába gyűlve dicsérték a termést, s a földesúr tartott este aztán táncos mulatságot.

A szüreti időszakban még ma is sok helyen ünnepelnek szüreti felvonulásokon az emberek. A régi idők szereplőiről - a bírót, csőzlányokat, csőzlegényeket, táncmestereket - ma beöltözött emberek emlékeznek meg. A szüret elengedhetetlen szereplője a borkirály, aki az esti mulatságért volt egykor felelős. Nem maradhat ki a menetből a hordóra ültetett piros ruhás férfi bábu, az úgynevezett baksus - figura. Eredete valószínűleg Bacchusra, a rómaiak bor-istenére vezethető vissza. A menet fontos szereplői a tolvajok és csőzők, akik szórakoztatják a közönséget, ugyanakkor bemutatják az egykor nagyon is jellemző szerepvállalásukat a szüretből.

A szüreti fogások elkészítésére a gazdaasszony különös gondossággal ügyelt. Este, a szüretből hazatérőket már megterített asztal várta. Fő eledel a birka -vagy marhahúsból készült bográcsos és a kalács volt. A húsleves, töltött káposzta sem maradhatott el, amit aztán fánk (csörege) zárt.

A program résztvevői nagyon vidáman meséltek a régi hagyományokról, szeretettel emlékeztek vissza.

Az elmondott történetek és hagyományok felelevenítése során vidáman gondolt vissza mindenki a régmúltra.

Alsómocsolád, 2017. január 31.

Dávidné Varga Rózsa
elnök

Beszámolót elfogadta és ellenjegyezte: